DOCUMENTE LITERARE

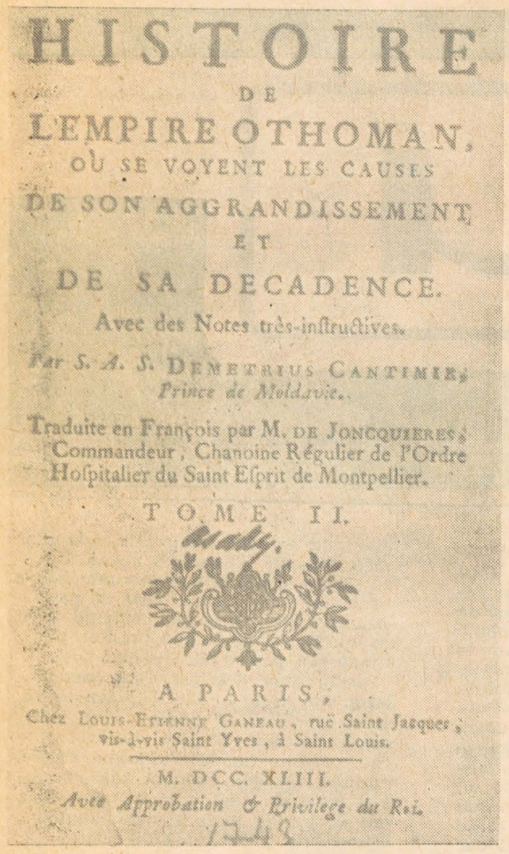
HISTOIRE
DE
L'EMPIRE OTHOMAN,
OÙ SE VOYENT LES CAUSES
DE SON AGGRANDISSEMENT
ET
DE SA DECADENCE.
Avec des Notes très-instructives.
Par S. A. S. DEMETRIUS CANTIMIR,
Prince de Moldavie.
Traduite en François par M. DE JONCQUIERES,
Commandeur, Chanoine Régulier de l'Ordre
Hospitalier du Saint Esprit de Montpellier.
TOME II.
A PARIS,
Chez LOUIS-ETIENNE GANEAU, rue Saint Jacques,
vis-à-vis Saint Yves, à Saint Louis.
M. DCC. XLIII.
Avec Approbation & Privilege du Roi.

Din izvoarele de inspirație ale cărturarului Gheorghe Asachi

Despre un neștiut proiect de traducere românească a „Istoriei Imperiului otoman".

Întîmplarea ne-a scos în cale, nu de mult, o carte valoroasă : **„Histoire de l'Empire othoman où se voyent les causes de son aggrandissement et de sa decadence, avec des notes très instructives par S.A.S. Demetrius Cantimir (sic) Prince de Moldavie... traduite en françois par M. de Joncquières... Tome II, A Paris, MDCCXLIII" etc...**

Este vorba, după cum se poate vedea, despre un exemplar desperechiat și anume despre cel de-al doilea volum, din cele 4 cîte numără ediția franceză din 1743, a cărții lui Dimitrie Cantemir.

Opera, compusă în limba latină și rămasă, în original în Rusia, cunoscuse mai înainte o bună tălmăcire engleză, în două volume — 1734-1735 (va fi tradusă și în limba germană, la Hamburg în 1745) prin grija lui Antioh Cantemir fiul voievodului cărturar, pe atunci ambasador al Rusiei la Londra și Paris.

Ceea ce este important pentru noi nu este însă atît cartea în sine, care e totuși o raritate bibliografică, cît mai ales semnătura autografă a proprietarului ei **„Asaki"** semnătură aflată pe pagina de titlu, precum și însemnarea manuscrisă alăturată, cu caractere cirilice : **S-au dat spre traducere D. Criste, 17 ian. 1846.**

La această grafie de mînă ne propunem să ne oprim acum.

Să fie vorba într-adevăr numai despre intenția de a se tălmăci în românește această carte, după versiunea ei franceză din 1743, așa cum pare să reiasă din însemnarea marginală a primei pagini ?

Să se fi făcut în 1846 o traducere românească a istoriei Imperiului otoman și manuscrisul să se fi pierdut fără urmă ?

În sfîrșit, cine este acel **„Dumnealui Criste"**, care apare ca persoana căreia i s-a încredințat volumul spre tălmăcire ?

În stadiul de acum al cercetării nu putem ști. Ceea ce este clar este numai faptul că, dacă traducerea a existat vreodată, ea s-a realizat tot din îndemnul lui **Gh. Asachi**, cărturarul moldovean, căruia îi aparținea de altfel și inițiativa editării unui fragment după originalul latinesc al lucrării, fragment apărut în 1833 în tipografia **„Albinei românești"** sub titlul : **„Excerptum ex operibus latinis Demetrii Cantemiri, vayvodae Moldaviae, imperii Romani et Russiae principis, membri Academiae"...** etc. [1]).

De altfel, pentru omul de carte și pentru ardentul patriot Gh. Asachi, întemeietor al școalelor moldovenești în limba națională și deschizătorul de drumuri noi în cultura noastră, pentru Gh. Asachi care dorea cu atîta rîvnă să-și lumineze poporul și să trezească conștiința conaționalilor săi, **Istoria Imperiului Otoman** a lui Dimitrie Cantemir slujise ca izvor de inspirație și altor realizări.

Ne referim la cele două planșe sau **„cadre"** istorice, apărute între 1833-1834 la institutul tipo-litografic „Albina" din îndemnul, prin îndrumarea și grija marelui cărturar, ambele trăgîndu-și subiectul din paginile sus-numitei cărți a voievodului moldovean [2]).

Primul dintre tablouri, datînd din 1833, reprezenta episodul în care **„Muma lui Ștefan cel Mare împiedică pe fiul său de a intra în cetatea Neamț la 1484"** și își datora execuția pictorului italian, așezat la Iași, **Felice Giani**, care, la indicația lui Asachi, zugrăvise scena într-un tablou în ulei de mari proporții, litografiat ulterior de vienezul **Iosef Müller**, și însoțit de o broșură explicativă, redactată de Gh. Asachi.

Cel de-al doilea „cadru", intitulat **„Ștefan cel Mare a Moldovei cuvintează al său testament politicesc la anul 1504"**, fusese pictat mai întîi pe pînză de Iosef Müller și apoi litografiat la „Albina" în 1834 [3]).

Al. Alexianu

1) P. P. Panaitescu : Dimitrie Cantemir, **Viața și opera**, Editura Academiei, 1958, p. 169. O copie de pe originalul latin al Academiei (sub cota 72, 73).

2) Histoire de l'Empire othoman, Tome II Paris, 1743, p. 368.

3) Pentru relații mai ample și pentru imagine v. Remus Niculescu : Gheorghe Asachi și începuturile litografiei în Moldova, Studii și cercetări de bibliologie I (1955) p. 67—112.

Două poezii inedite ale lui G. Topîrceanu

Departe de a se situa în rîndul celor despre care Eminescu spunea că închină versuri „la cucoane" (**Scrisoarea III**, v. 21), G. Topîrceanu — cu spiritul său vioi și plin de vervă, dar și de o fină sensibilitate și gingășie — a dăruit și pe o altă cale din florilegiul său poetic : e vorba de acele versuri scrise, ca dedicație, unora dintre cei pentru care a ținut să se manifeste mai mult decît printr-o semnătură pe o carte...

Cele două poezii, pe care le dăm azi publicității, au fost scrise de Topîrceanu, într-o formă dedicatorie, pe două din volumele sale : **Balade vesele și triste** și **Scrisori fără adresă**. Ambele volume, cu amintitele creații autografe, fac parte din biblioteca personală a uneia din cititoarele și admiratoarele poetului, doamna **Virga Macșa** din București, cu a cărei permisiune le și comunicăm.

Prima dintre poezii este scrisă pe pagina imediat următoare cuprinsului, de aceea și poetul a intitulat-o **Pe ultima filă**. Volumul pe care a scris-o este cel de „Balade vesele și triste" apărut la Editura „Cartea Românească", București, ediția a IV-a, în anul 1931. Poezia este datată (însă fără indicarea zilei) „ianuarie 1931", iar ca localitate : **Iași**, fiind semnată cu inițialele **G. T.** Dăm mai jos textul acesteia :

„Pe foaia asta de hîrtie / Imaculată și subțire, / În loc de-o nouă poezie / Vreau să rămîie amintire / Această strofă indiscretă / Și aruncată la-ntîmplare, / Ca o pecete violetă / Pe-un umăr alb de fată mare.".

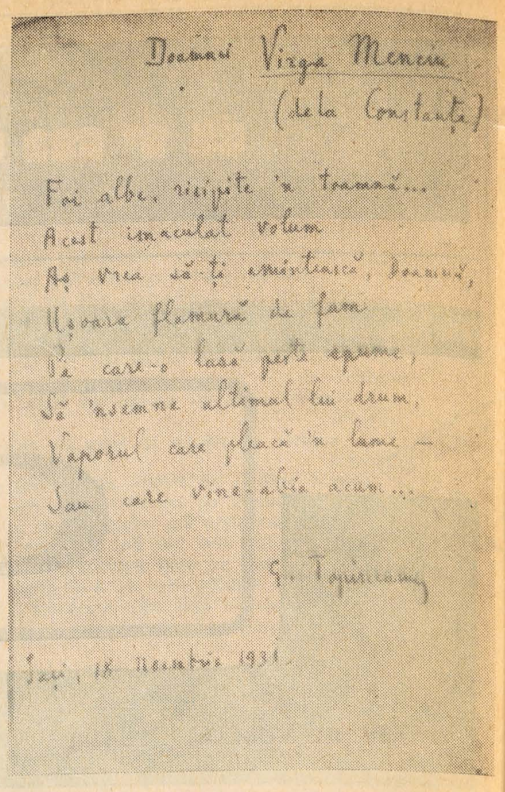
Doamnei Virga Macșa
(de la Constanța)

Foi albe, risipite în toamnă...
Acest imaculat volum
Aș vrea să-ți amintească, doamnă,
Ușoara flamură de fum
Pe care-o lasă peste spume,
Să-nsemne ultimul lui drum,
Vaporul care pleacă în lume —
Sau care vine-abia acum...

G. Topîrceanu

Iași, 18 Noiembre 1931.

A doua poezie este scrisă pe contra-pagina primei file a volumului de „proză umoristică și pesimistă", intitulat **Scrisori fără adresă**, apărut în Editura „Națională" S. Ciornei, — București (fără anul de apariție). Poezia este dedicată „Doamnei V. M.", cu precizarea, în paranteză, „de la Constanța", semnată G. Topîrceanu, localizată și datată : **Iași, 18 noiembrie 1931.** Textul poeziei este următorul :

„Foi albe, risipite-n toamnă... / Acest imaculat volum / Aș vrea să-ți amintească, doamnă, / Ușoara flamură de fum / Pe care-o lasă peste spume, / Să-nsemne ultimul lui drum, / Vaporul care pleacă-n lume — / Sau care vine-abia acum..."

Am dat tiparului aceste două inedite, ca o frumoasă amintire a poetului care le-a scris cu 35 de ani în urmă...

Ioan Micu

BREVIAR CRITIC

Tentația dăscălitului *)

Cu puțini ani în urmă un universitar analiza, în sistemul senzațional al punerii pe două coloane, o carte a profesorului Al. Piru. Deși respectivul universitar nu excelase niciodată prin admirație față de G. Călinescu, ba dimpotrivă, în acel articol îl acuza pe Al. Piru de... plagiat din George Călinescu.

Uitînd, pe semne, înțeleapta zicală : „ce ție nu-ți place, altuia nu-i face", prof. dr. docent Al. Piru aproape că procedează la fel cu „Lecturile infidele" ale fostului său student, Nicolae Manolescu. Firește, în discuție este tot George Călinescu. E foarte bine că se vorbește la tot pasul de „Istoria literaturii române" și de alte lucrări ale ilustrului savant și artist, că ele sînt considerate drept etalon în cele mai variate domenii ale culturii noastre, că încercările istoriografice și critice actuale sînt sever confruntate cu nepieritoarea sa operă. În mod inevitabil, însă, față de monumentalitatea și vastitatea ei problematică — rod al cîtorva zeci de ani de asiduă instruire, cercetare și laborioasă redactare — orice realizare izolată a cîte unui tînăr din generația de critici ridicați în anii noștri, capătă dimensiunile respective. Și tot de neocolit este și frecventarea tehnicii sale critice, raportarea judecăților de valoare la sistemul său de referințe ; critica noastră tînără de autentică vocație, se află în bună parte sub zodia călinesciană, fapt care îi face, evident, cinste. Adeseori, la aceasta se adaugă și alte influențe, de la noi sau din străinătate, ceea ce iarăși nu numai că este inevitabil, dar e și de dorit.

Dacă avem în vedere cum s-a pronunțat Al. Piru la o masă rotundă de anul trecut, despre **„Literatura română de azi"**, de D. Micu — N. Manolescu și asociem cu opiniile la această carte a lui N. Manolescu, rezultă că profesorul își urmărește cu strășnicie studentul și asimilînd cronicile (pardon „note de lectură", sau „recenzii", cum spune cu îngăduință Al. Piru), unor răspunsuri de seminar, le notează prost de tot. De ce ? Pentru că, zice el, cu toate că N. Manolescu „merită o analiză senină", totuși îl irită „ostentația afirmării" lui, îl

agasează „revenirea permanentă la aceeași opinie, fie ea cît de autorizată". Refuzînd să uite că N. Manolescu e „un critic la începutul activității lui" (dar dacă nu s-ar ști despre acest amănunt biografic ?) Al. Piru îi cenzurează necruțător lecturile, considerînd că „valorile consacrate" trebuie lăsate în seama criticilor ajunși la respectabile titluri universitare și academice ; cît despre tinerii aflați la începuturile activităților (chiar dacă acest „început" a avut loc cu 3—4—5 ani în urmă), ei pasămite trebuie să „recenzeze" în primii 10 ani **„literatură curentă"**, singura pe care **„umerii lor fragili"** o pot suporta.

Dar prof. univ. dr. docent Al. Piru are și obiecții de conținut, nu numai pedagogice. De pildă, el arată : „În legătură cu Rebreanu, **eu** am zis că nuvelele lui nu sînt, în momentul cînd au apărut, mai prejos de acelea ale lui Sadoveanu..." etc. Sau : „Despre Ion **eu**, deosebindu-mă iarăși de Călinescu, am zis că e romanul..." etc. N. Manolescu însă, „incapabil să citească ceva fără ghid" — cum se exprimă Al. Piru despre fostul său student din București — preferă drept ghid nu opiniile lui Al. Piru, ci pe cele ale lui G. Călinescu, ceea ce, între noi fie vorba, nu e chiar atît de rău, cum vrea să ne facă a crede prof. univ. dr. docent Al. Piru. Alteori N. Manolescu e mustrat nu pentru consecvența sa față de G. Călinescu, ci dimpotrivă, pentru că se abate de la opiniile acestuia, pentru că-i face „din cînd în cînd unele obiecții" (unele puncte de vedere asupra lui Creangă, Bacovia, Rebreanu, Duiliu Zamfirescu etc.). Indignarea profesorului ajunge atît de departe, încît califică drept „insolență" îndrăzneala tînărului critic de a manifesta opinii proprii în caracterizarea unor personalități ale culturii noastre, cum ar fi Iorga sau Tudor Vianu.

Nu știi ce să mai zici, în legătură cu accesul profesoral al proaspătului craiovean. Pe de o parte pretinde independență față de G. Călinescu, pe de alta acuză ignorarea celor mai puțin frecventate zone ale operei acestuia. Atunci cînd, dimpotrivă, N. Manolescu formulează păreri personale, se nimerește ca ele să nu fie în concordanță cu opera lui Al. Piru etc. E puțin probabil să poți polemiza, ba să mai dai și lecții, cu asemenea capricii de pedagog morocănos.

Ioana Parava

*) Vezi „Ramuri", nr. 11/1966: „Tentația originalității" de Al. Piru.

Fals tratat pentru uzul traducătorilor

1. Orice poezie conține și transmite o **cantitate de informație.** Cantitatea de informație variază, de la poezie la poezie, între un maxim și un minim. Desigur, nu cantitatea de informație face specificul poeziei. **Blestemele** lui Arghezi s-ar putea reduce la o singură propoziție, la o exclamație, fără ca informația să sufere. Ar suferi poezia. Actorul neatent, care ar recita o cunoscută strofă a lui Eminescu după cum urmează : „Dintre sute de catarge, / Care lasă malurile / Cîte oare le vor sparge / **Valurile, vînturile ?"**, nu ar diminua cu nimic cantitatea de informație a poeziei, dar ar compromite poezia. Ceea ce nu ține strict de informație, ceea ce este, față de ea, neglijabil, redondant, ca, să zicem, adjectivele într-o telegramă, se cheamă entropie. Or, există școli poetice, precum barocul, a căror rațiune de a fi este însăși entropia. Există, apoi, fenomenul **falsei informații** : „Cică niște cronicari / Duceau lipsă de șalvari / Și-au rugat pe Rapaport / Să le dea un pașaport. / Rapaport cel drăgălaș / Juca un cărambolaș / Neștiind că-Aristotel / Nu văzuse ostropel... / (Urmuz, **Cronicari, fabulă**). Falsă informație, și nu informație nulă, pentru că poetul (ca și în proza sa) face uz de tot protocolul informației, fără să informeze. Evident, fabula lui Urmuz pare intraductibilă.

2. E o prejudecată că literatura, în speță poezia, în care abundă expresiile idiomatice, calembururile, așa-zisele jocuri de cuvinte, aluziile la realități strict personale sau locale etc. este intraductibilă. Și ca atare nerecomandabilă poeților, aspiranți la universalitate. E o eroare, cît timp toate aceste expresii, calembururi, jocuri de cuvinte etc. dau false informații. (Nu e și cazul lui Cocteau care, prin calembururi, informează, nu fals informează, ale lui „calembours" fiind nu „l'esprit mais le coeur de mon livre". Un exemplu din **L'hotel** : „La mer veille. Le coq dort /. La rue meurt de la mer. Ile faite en corps noirs. / Fenêtres sur la rue meurent de jalousies. / La chambre avec balcon sans voiles sur la mer / **Voit les fenêtres sur la mer, / Voile et feux naître sur la mer / Le bal qu 'on donne sur la mer. / Le balcon donne sur la mer...**" etc., evident netraductibil). Așadar, nimic mai lejer de transpus în altă limbă decît poezia fals informativă. Cu cît expresia e mai țeapănă, mai regională, mai „intraductibilă", cu atît mai traductibil este ansamblul. Următoarea strofă de Max Jacob **„A Paris / Sur un** cheval gris / A Nevers / Sur un cheval vert / A Issoire / Sur un cheval noir / Ah ! qu'il est beau ! qu'il est beau..." **(Pour les enfants et pour les raffinés)** se poate oricînd traduce (localizînd încă o dată) prin : La Tecuci / Pe-un cal de tuci / La Vaslui / Pe-un cal verzui / La Bacău / Pe-un cal marău / Ah, ce frumos, ce frumos !... Ceea ce e plauzibil și ca anecdotă chiar : am copilărit la Tecuci, Vaslui și Bacău. (Sau în oricare alt mod, cu condiția de a respecta — trădînd litera ei — spiritul poeziei : burlesc și nostalgic, **faux-naif,** amestec subtil de rafinament și copilărie. Iată o altă posibilitate, apăsînd și mai mult pedala gratuității : Într-un șanț / Un dorobanț / Într-un dric / Un inamic / Într-un fel / Un colonel / Ah, ce frumos...).

Pedantul traducător va face lungi și inutile investigații întru aflarea exactului corespondent, lovindu-se mai întîi de însolubilele chestiuni de rimă. La Issoire-Pe un cal... var ! Fenomenul depășește oricum micile sau marile calvaruri de traducător. Ne găsim în fața unei poezii fals informative în care cuvintele nu contează ca sens. Nici ca sunet. (Spunem ca sunet pentru că mulți cred că dacă nu e sens e sunet și viceversa). Este vorba de o poezie decorativă în care cuvintele au funcția liniilor unui arabesc sau unui motiv de scoarță populară. Nu culoarea (= sensul semantic, înțelesul) acestor linii are primă importanță, dar dispunerea, mișcarea, ritmul, sensul lor general.

Uneori nici nu există calembururi, idiotisme, jocuri de cuvinte. Acestea — care dau impresia, eronată, de intraductibil — pot foarte bine lipsi, libertățile de traducere, în virtutea falsei informații, fiind totuși aceleași : „În strîmtoarea Skagerak / Ieri, am pescuit un rac. / În strîmtoarea Kategat / era pește, dar sărat. / In strîmtoarea mării Behring / o heringă și un hering. / În strîmtoarea Dardanele, / trei plătici și trei plătele. / În Canalul de Suez, / Un morun cu mult orez. / In strîmtoare la Bosfor, / un chefal cu mult fosfor. / In strîmtoarea Magelan..." etc. (Nina Cassian, **Exerciții de memorizare, Viața Românească,** nr. 6/1966). Comicul e cu totul gratuit. Posibilitățile de traducere sînt nelimitate. (Mai multe decît în cazul poeziei lui Max Jacob care are — n-am citat decît o strofă — un conținut. Se poate spune că poeta a dezvoltat, „traducînd-o", strofa citată din poezia lui Jacob. Retradusă, această strofă, după schema Ninei Cassian, am avea o poezie autonomă : A Liège / Sur un cheval beige / A Bayeux / Sur un cheval bleu / Et à Nantes / Sur Rosinante... Sau : Ionesco / Sur antichevaux / Et Tzara sur son dada / Et Chagall / Sur son chacal / O mon triste / Sur réaliste... ș.a.m.d.).

3. S-ar părea că poezia se eliberează de servitutea limbii. Că devine universală ca pictura și muzica. S-ar putea lansa, eventual, un manifest, de asemenea poezie. **Manifestul** — anticipez — **poeziei aleatorii !** Este, de fapt, un fenomen de pseudo-universalitate. Dacă o poezie, de **exempli gratia,** Baudelaire, adică o poezie cu o cantitate de informație maximă sau minimă, reclamă o **traducere aritmetică** (nu spunem **mot-à-mot),** o poezie de acest gen, adică fals informativ, admite, nu obligatoriu, desigur, o **traducere aleatorie.** De unde și impresia de universalitate pe care o dă o atare poezie, de cititi, e preferabil, în limba de baștină. Cu alte cuvinte, nontraductibilă.

4. Matematic, o traducere e realizarea unei corespondențe univoce în sens invers, de la textul tradus la textul original. Prin asta am definit traducerea aleatorie. Versului original „A Paris — Sur un cheval gris" nu-i corespunde nici una din variantele traducerii, nici „La Tecuci — Pe-un cal de tuci"; nici „Într-un șanț — Un dorobanț" ; nici ...„Ionesco-Sur antichevaux"; nici ...„În strîmtoarea Skagerak / Ieri, am pescuit un rac". Dar fiecare din aceste variante corespund (univoc, în sens invers) versului original „A Paris — Sur un cheval gris".

O corespondență biunivocă între cuvinte realizează traducerea aritmetică. (Adică : **à=la, Paris=Paris, sur=pe, cheval=cal, gris=sur ;** dar și : **la=à. Paris=Paris, pe=sur** etc. A nu se confunda traducerea aritmetică, redusă la schema de mai sus, cu imposibilele juxte, așa-zisele traduceri ad-literam, infirmate de însăși existența unei sinonimii în majoritatea limbilor. Traducînd cuvîntul „alezan", din versul „Par Saint-Gille, / Viens nous-en, / Mon agile / Alezan" (V. Hugo) ,prin „cal", „murg", „bidiviu", „pag", sau prin oricare alt membru al respectivei serii sinonimice, iar nu prin „roib" („alezan"), nu realizăm o traducere aleatorie, ci una strict aritmetică).

5. Notăm limba originalului (franceza) cu **F,** și limba în care traducem (româna) cu **R, F** și **R** se consideră spații autonome. În spațiul **F** poezia **fi** reprezintă un domeniu finit. În spațiul **R** lui **fi** îi corespund prin traducere mai multe domenii **ri,** de asemenea finite (r1, r2, r2, r4... ri). Aceasta în cazul traducerii aleatorii. Dar orice poezie admite o traducere aleatorie, întrucît ceea ce face specificul poeziei nu este cantitatea de informație. În mulțimea domeniilor finite **ri** există domeniul **r1** obținut prin traducere aritmetică. În mulțimea domeniilor **ri** acest domeniu r1 este un c a z p a r t i c u l a r. Traducerea aritmetică menține cantitatea de informație a originalului. Restul domeniilor finite, rezultate din traducerea aleatorie, transmit informații diferite (în sensul de **altele**) față de original. Evident, traducerea aleatorie e posibilă mai ales în cazul poeziei fals — informative. Al poeziei aleatorii, deci.

Ceea ce nu ne împiedică să conchidem, la finele acestor rebarbative note, că traducerea aritmetică, adică traducerea așa cum este ea îndeobște înțeleasă, nu reprezintă altceva decît un **caz particular** în categoria mult mai vastă a traducerii aleatorii. Cu sau fără voia celor direct interesați.

Șerban Foarță
Dan Ionășcuț

Cercetarea științifică în școli

Gazeta învățămîntului nr. 870 din 28 octombrie publică o interesantă anchetă pe tema cercetării științifice în școlile regiunii Bacău. Faptul că din 192 de învățători și profesori chestionați, 4 la sută au întreprins activități de cercetare științifică, iar 23 la sută și-au stabilit o temă de cercetare și au început munca demonstrează interesul manifestat de cadrele didactice în această direcție.

Temele citate în cuprinsul anchetei sînt în mare parte originale, apte de a aduce contribuții importante atît în laturile fundamentale și aplicative ale științelor, cît și în metodica predării acestora în școala de cultură generală.

Valoarea unor lucrări întreprinse, ca și potențialul important existent, insuficient valorificat, fac din impedimentele înregistrate cu ocazia anchetei probleme care cer o soluționare urgentă. Iată cîteva concluzii în acest sens:

„În momentul de față, datorită modului defectuos în care sînt aprovizionate unele biblioteci locale, profesorii din învățămîntul de cultură generală nu pot decît cu greu să întreprindă, individual, studii fundamentale".

„...reluarea unor drumuri îndelung bătătorite (verificarea și fixarea cunoștințelor, metodica lecțiilor de recapitulare etc.) duc doar la o nouă grupare și sistematizare a unor soluții formulate anterior. La aceasta împinge, în parte și osificarea ce caracterizează listele de subiecte pentru lucrările de grad stabilite de institutele interregionale de perfecționare (sursă de inspirație evidentă pentru tematica unor asemenea lucrări). Într-adevăr, aceste liste par să urmărească mai mult valorificarea bibliografiei existente, decît căutările originale, deschizătoare de orizonturi".

„Munca de cercetare — se știe — depinde în bună măsură și de timpul care i se consacră. Or, distribuirea neegală a sarcinilor obștești fac ca unele cadre didactice să fie supraîncărcate, nedispunînd de suficient timp pentru cercetare".

„Secțiile de învățămînt să aloce un fond bugetar destinat nevoilor materiale ale muncii de cercetare. Învățătorii și profesorii cercetători să fie degrevați de unele sarcini obștești".

„Editura didactică și pedagogică (și revistele de specialitate, am adăuga noi) trebuie să acorde și ea atenție rezultatelor merituoase ale cercetării, să creeze condiții pentru publicarea lor, astfel încît să poată fi cunoscute și valorificate de masa largă a cadrelor didactice".

Ținînd cont de problemele multiple pe care le ridică organizarea și efectuarea muncii de cercetare științifică în învățămîntul de cultură generală, subscriem ideii de a se reglementa activitatea învățătorilor și profesorilor care desfășoară muncă de cercetare.

Ion Neșu

Tradiții și premise

După cum remarca și **Tribuna,** în Maramureș — regiune cu bogate tradiții culturale și chiar revuistice — există serioase premise pentru apariția unei publicații de cultură. Ziarul orășenesc **Drapelul roșu** din Satu Mare oferă, periodic, cîte două pagini de **cultură, literatură, artă,** cuprinzînd versuri, proză, informații din presa literară din țară și despre cele mai recente apariții editoriale, note de lectură, profiluri de scriitori, articole de istorie și etnografie. De pildă, în paginile din nr. 600/1966, Nae Antonescu îl evocă, într-un medalion, pe M. Sadoveanu, cu prilejul împlinirii a cinci ani de la moartea scriitorului ; versuri publică Petre Got, Florin Dincă, C. Bala ; o schiță semnează Ion Ursu **(Locul acela gol...)**; I. Vlădeanu și Mihai Bălaj recenzează volumele **Orașul lui Pintea** de M. Negulescu și, respectiv, cunoscutele **Isprăvi ale lui Păcală** de Petre Dulfu ; iar muzeograful I. Ișrasciuc relevă cîteva comori de artă populară existente în satele din „Codru".

H. Cimpoeșu

BREVIAR CRITIC